

LE TOURISTE BULGARE—DER BULGARISCHE TOURIST.

СПИСАНИЕ ЗА ТУРИЗЪМЪ И ПРИРОДООПИСАНИЕ.

Редактори : Д-ръ ХР. ПИПЕРОВЪ и С. Д. СКРИНСКИ.

Излиза мѣсечно (освѣтъ юлий и августъ). Струва за нечленове годишно 2 лева.
Въ странство 2-50 франка.

Всичко се изпраща : София, „Българско Туристско Дружество“.

Год. VI.

София, декемврий 1907 г.

Брой 10.

№ 86

До клоноветъ на БТД.

Понеже голѣма частъ отъ клоноветъ на БТД не държатъ центр. настоятелство въ течение по дѣйността, която развиватъ, това послѣдното се видѣ принудено чрѣзъ окръжно да имъ напомни постановленията на устава въ това отношение.

Така, чл. 15. отъ устава прѣдвижда, че клоноветъ даватъ два пѣти въ годината — къмъ 1. октомврий и къмъ 1. априль — шестмѣсечни свѣдѣния въ центр. настоятелство. Въ тѣхъ тѣ означаватъ числото на членоветъ си, имената на новозаписанитъ и отписанитъ; сжщо даватъ свѣдѣния за планинарскитъ работи на клона. Съ малко изключение, тоя членъ е останалъ неизпълненъ отъ клоноветъ.

Чл. 14. пѣкъ отъ устава прѣдвижда, че записнината и 25% приносъ клоноветъ внасятъ по шестмѣсечие. Центр. настоятелство, доколкото му е по силитъ, се стареа да изпълни задълженията си къмъ клоноветъ, но и тѣ не трѣбва да прѣнебрѣгватъ своитъ. Центр. настоятелство не разполага съ капитали, за да може да издѣржа цѣла година списанието и

да чака въ края на годината да му се издължаватъ клоноветъ. Въпрѣки това, съ този брой то изкарва цѣлата годишнина на БТ и сега чака неиздължилитъ се клонове да побързатъ въ най-скоро врѣме да си уредятъ смѣткитъ съ него.

При това центр. настоятелство подканя клоноветъ да развиятъ по-голъма енергия въ разпространяването на туристическата идея въ своята областъ, да водятъ пропаганда въ съседнитъ градове за основаване нови клонове и изобщо да иматъ присърдце постигането цѣлитъ на дружеството. Нека се не забравя, че въ ржцѣтъ на клоноветъ лежи бъдещето на туризма въ България.

Центр. Настоятелство.

Ат. Джанановъ.

Отъ София до Погановския манастиръ и Трънъ.

(Продължение отъ бр 9).

Манастирътъ лежи на прѣкрасно мѣсто, като с. Власи, въ подобна, но миниатюрна гориста котловина, между огромни скали. Влѣзохме и въ черковата, стара кръстообразна каменна сграда, която, споредъ разказа на игумена, била построена въ 750 год. отъ Царь Константина; това се виждало отъ единъ печатъ, намѣренъ въ черквата слѣдъ наводнението въ 1897 г. Обаче изглежда да е повече правдоподобно това, което ни разправи отпослѣ Т. Матеевъ, старъ учителъ въ с. Звонци, че е строена въ 1114 г. заедно съ още една друга въ другъ единъ манастиръ, близо до с. Звонци. Отъ тая втора черква сега били останали само разрушени стѣни на височина 1—2 м. Прѣди 10—12 години тоя учителъ, заедно съ околийския училищенъ инспекторъ, намѣрили една плоча съ надписъ на старобългарски, отъ който се виждало, какво тя, заедно съ черквата въ Погановския манастиръ, била строена въ 1114 г. и отъ кого; обаче докато намѣрятъ кола, за да я прѣнесатъ въ Трънъ, селянитъ, изплашени, че държавата ще имъ отнеме гората и имотитъ, които би се указали, че сж принадлежали на манастиря, изпочупили надписа. Черквата въ Погановския манастиръ „Св. Иванъ“ има съвършено малки прозорци, и вжтрѣ безъ свѣщъ почти не се вижда нищо; зографията е подобна съ оная въ с. Бояна; надъ прѣдвѣрието въ турско врѣме е имало скривалище, слѣди отъ което и досега сж запазени; надписитъ въ черквата сж писани съ старобългарски букви, но, види се, при поправяне на черквата сж размѣсени и съ гръцки, което прави прочитането имъ твърдѣ мъчно. Магерницата сжщо е едно старо здание и напомня кухнитъ на старитъ ни замъци: сводъ отъ тухли и камъкъ, който изкача въ високъ куминъ.

Изглежда, че мѣстността около манастиря, може би, много отколѣ е била населена. Отецъ игуменътъ ни каза, че при разкопаването около манастиря сж намѣрени много кжсове латински и византийски монети отъ Юлия Цезаря (съ слонъ), Константина, Юстиниана, български сребърни отъ царъ Асѣня и др.

Въ с. Звонци ни казаха, че църквата била построена отъ царъ Калояна и че въ нея имало запазени пергаменти, които въ врѣме на освободителната война били отнесени отъ руситѣ и сѣрбитѣ. Слѣдъ разгледа на църквата поканихме отца игумена да се фотографира съ насъ прѣдъ Ждрѣлото. Дъждътъ бѣше прѣстаналъ. Мръкваше се и всички почти бѣхме въ магерницата, дѣто се печеха яретата. Помагахме всички. Гладътъ бѣ навилъ. Кой подтикваше огъня, кой въртѣше шиша — всички на работа. Вечерата бѣ готова. Насѣдахме на 4—5 маси вѣнъ на одъра и заядохме съ такъвъ апетитъ, като че ли три дни не сме яли. Вечерата бѣше отъ обиновената оризена манастирска чорба и печенитѣ ярета. Мнозина си дадоха увѣрение да дойдатъ пакъ, за да ядатъ така сладко, може би, за пръвъ пѣтъ. Имаше нѣкои, които си доядоха отъ провизинитѣ, приготвени за слѣдния день. Веднага слѣдъ вечерата си легнахме да спимъ. Рѣката силно бучеше и миеше вече стѣнитѣ манастирски, обаче туй не попрѣчи на уморенитѣ туристи да заспятъ веднага така сладко, както, вѣрвамъ, никой въ София не е спалъ.

На другия день, на 19. май, станахме рано. Въ 5 ч. ние вече закусвахме съ чай, кашкавалъ, месо и всичко, каквото се намираше въ раницата. Слѣлъ едно малко съвѣщание, рѣши се да продължимъ начертания маршрутъ, безъ да заобикаляме, въпрѣки заплашванията, че слѣдъ силния дъждъ, излѣлъ се прѣзъ ношъта, било опасно да се мине по тоя пѣтъ. Сбогувахме се съ отца игумена и въ 6 ч. сутринъта тръгнахме за Трънъ, за да стигнемъ въ 6 ч. вечеръта. Провизинитѣ ни бѣха на гърбоветѣ, тъй като конътъ бѣ пазаренъ само до манастиря. Възлѣзохме на Жберъ-планина, което трая 1 ч. и почнахме да наваляме надолу, по лѣвия брѣгъ на р. Ерма. Докато стигнемъ до с. Искровци, пѣтя бѣше труденъ, тъй като придошлата прѣзъ ношъта Ерма на много мѣста бѣ измила пѣтеката и трѣбваше сами да си отваряме нова по пѣстѣчливия склонъ на планината. Прѣминаването прѣзъ прохода трая повече отъ часъ. Величествени масиви отъ двѣтъ страни на прохода, озарявани отъ слънцето, имаха феериченъ видъ и караха пѣтника на често да се спира и гледа, какъ гордо се издигатъ въ висинитѣ, посѣщавани само отъ облацитѣ и орлитѣ. Моя Власински другаръ и тукъ бѣше се захласналъ отъ омайната гледка и като че ли искаше да разбере това тайнство на природата. За да не изпусне нищо не видено и за да не изгуби врѣме, вървѣйки, прѣстаналъ да гледа отпрѣдъ си и хопъ подлѣзва се, та си контузва силно дѣсния кракъ. Другаритѣ му изказаха съболезнованията си, а пѣкъ азъ бѣхъ изтрѣпналъ и се благодарихъ, че нещастieto бѣше само това и че бѣше се задържалъ защото иначе сигурно щѣше да се свлѣче долъ въ рѣката и тогавъ ...

Увѣщавахъ го, че ще му мине скоро, и го съвѣтвахъ да бжде по-внимателенъ прѣзъ такива опасни мѣста. Съзнаваше вината си, обаче примамката бѣ тѣй силна, че който пръвъ пѣтъ ѝ вижда, трудно би се въздържалъ.

Лошия инакъ пѣтъ минахме съвсѣмъ весело, тѣй като нашиятъ главатаръ „Генералъ-Бота“ — това име е пѣтнишкото прозвище на главатаря ни — прѣзъ всичко врѣме ни държеше рѣчи изъ свещената история на вехтия завѣтъ, като оподоби скалитѣ отвѣсни на Иерихонскитѣ стѣни и намѣри мѣстото, гдѣто е прикованъ Прометей... Стигнахме въ с. Искровци, отъ тамъ нататкъ, ако и да нѣма добъръ коларски пѣтъ или междуселски, но не е опасенъ, като тоя до тамъ. При с. Одоровци, пѣтътъ вече напуша лѣвия брѣгъ на рѣката Ерма и, слѣдъ като се прѣмине единъ доста голѣмичък неинъ лѣвъ притокъ, изкачва се с.-западно стрѣмно на единъ доста високъ баиръ, пакъ надолъ почти съ сѣверно направление и отука вече до с. Звонци има шосе, което усилено се работѣше и скоро ще бжде довѣршено окончателно. Къмъ 11 часа бѣхме при банята на с. Звонци — единъ малъкъ басейнъ, изграденъ съ тухли — римски градежъ и покритъ отскоро съ слабъ покривъ. При разкопкитѣ, правени около нея, били намѣрени монети отъ врѣмето на царъ Калояна. Ариергарда, който бѣхме около 6 души, се окжпахме, което така благотворно ни подѣйствува, че се чувствувахме слѣдъ толкова дълъгъ пѣтъ отморени. Съобщихме за това и на другаритѣ си, и ги настигнахме въ селото; тѣ ни завидѣха и побързаха да последватъ примѣра ни. Нѣмахме топлотѣръ, ама на караръ температура на водата ше е около 24° R. Не зная дали ѝ е правено анализъ, обаче въ Звонци ни казаха, че е била цѣровита баня, особено за нервозни, неврастеници, най-вече за ония, които страдатъ отъ стомашни болести. Водата ѝ е лека на пиене. Прѣди и въ врѣме на кѣпането изпихъ не по малко отъ 1½ кг., пиеше ми се още и не почувствувахъ нѣкакви болки.

Точно въ 12 ч. по обѣдъ бѣхме въ Звонци, дѣто спрѣхме да обѣдваме въ единствената кръчма въ селото. Отъ нея прѣзъ площада се вижда училището — едно голѣмо каменно здание. При едни разкопки, правени близу до него, била намѣрена една яма, напълнена съ кости отъ човѣшки скелети. Споредъ както разправя бившиятъ учителъ въ това село, Т. Матеевъ, когато билъ разтуренъ отъ турцитѣ споменатиятъ по-прѣди манастиръ до селото, тѣ, турцитѣ, изклали заедно съ 80-тѣхъ калугери на тоя манастиръ и жителитѣ на с. Звонци, тогава наричано „Гълъбещъ“, а прѣименовано отпослѣ така, поради многото звѣнарници, каквито имало тукъ. На югъ отъ училището има единъ връхъ, който заедно съ тоя срѣшу него къмъ изтокъ сж били крѣпости на царъ Асѣня и сж служили да се пази дефилето, въ което вървѣлъ пѣтътъ Нишъ — Трънъ. На първия отъ тѣхъ и досега имало останки отъ градежъ, имало и още изграденъ трапъ, който служелъ за складъ на съестни припаси за крѣпостъта, а имало така сжщо и подземенъ пѣтъ, но не знаели докдѣ продължава. Изглежда, че въ този край, макаръ и

доста кжсно, и сега за изучавачитѣ на нашата история и фолклорѣ ще има доста работа. Азъ лично съжалявамъ, че не разполагамъ съ врѣме, та да изходя тѣзи мѣста. Ще се считамъ щастливъ, ако мога пакъ да посѣтя тѣзи интересни исторични и дивни покрайнини.

Слѣдъ като обѣдвахме, придружени отъ свещеника на селото, единъ доста интелигентенъ човѣчецъ, бившъ учителъ въ сѣщото село, комуто не малко благодаря за събранитѣ свѣдѣния, бившиятъ тамъ учителъ — сегашниятъ отсъствувахе отъ селото — и симпатичниятъ фелдшеръ, въ 1 ч. сл. об. продължихме за Трънъ съ намѣрение да се възкачимъ на върха Руй. Пътътъ минава прѣзъ върха „Остра глава“ на с.-з. отъ върха, дѣто е била Асѣновата крѣпостъ. Слѣдъ половинъ часъ ходене, ние бѣхме на върха „Остра глава.“ Тукъ раздѣлата съ нашитѣ изпращачи бѣше сърдечна; държаха се рѣчи отъ наша страна, отъ страна на свещеника, бившия учителъ и фелдшера, стиснахме си горѣшно рѣцѣтъ и съ изказаното желание да се видимъ пакъ, при виковетѣ ура! се раздѣлихме, водени отъ сина на добрия старъ учителъ. Не бѣше се изминалъ и $\frac{1}{2}$ часъ отъ раздѣлата ни, силенъ дъждъ завалѣ и ние се оставихме отъ намѣрението да се възкачимъ на Руй. Че не можехъ да възлѣза на Руй, съжалявахъ азъ и нѣкои отъ другаритѣ, но послѣ останахъ доволенъ, че това не сторихме, защото въ Трънъ съвсѣмъ късно щѣхме да стигнемъ. Дъждътъ ни валѣше и ние спокойно вървѣхме безъ пжтъ прѣзъ държавната гора, за да се възкачимъ по стрѣмния баиръ, та да хванемъ пжтя, който води отъ тамъ за Трънъ. Пжтьтъ е хубавъ, върви изъ дѣвствена гора, тукъ-тамъ има клокотливи изворчета съ вкусна букова вода и за хатѣра на хубавата вода, при всѣко ручейче навесждахме се да приемъ. Пжтьтъ слиза слабо надолъ до горската стражарница — здраво градено здание.

Стигнахме въ $3\frac{1}{2}$ часа, починахме, пихме кафе и чакахме да прѣстане дъжда, но напраздно. Изъ пжтя и отъ стражарницата виждахме пространната хубава букова и джбова гора, безбройнитѣ хълмове, околнитѣ жбери и далечъ задъ хоризонта високитѣ върхове на сръбскитѣ планини. Прѣзъ всичкото врѣме на пжтуването ни можехмъ да видимъ само два пжти да ни се осмичне конусообразния Руй. Той бѣше непривѣтливъ за насъ, но и ние нѣмахме намѣрение да му бждемъ натрапени гости и за туй погледитѣ ни бѣха отправени къмъ Трънъ.

Въ 4 часа, макаръ че дъждътъ не бѣ прѣстаналъ, пакъ продължихме пжтуването си. Сега пжтьтъ върви доста стрѣмно надолъ, като намѣста стрѣмнинитѣ сж много голѣми и пжтуването става трудно, а особено въ дъждовно врѣме, почвата е глинеста и лепне по краката. Въ $5\frac{1}{2}$ часа минахме с. Ломница, единственото село на тоя пжтъ между Звонци и Трънъ. Надѣсно отъ селото върху баира имало нѣкакъвъ манастиръ, но врѣмето и тукъ не ни позволи да се отбиемъ. Както другитѣ села изъ трънско, тѣй и с. Ломница е разположено до самитѣ склонове на планината и отъ всички страни кждѣ по далечъ, кждѣ по близу е заобиколено съ ридове. Щомъ стѣпихме на трънското шосе, отлѣво ни се яви „Трън-

ското Ждрѣло“, тоже очарователно, вълшебно, но отъ дългия и каленъ пжтъ бѣхме се поуморили доста и не му отдадохме заслуженото внимание.

По шосето, което води ту по лѣвия, ту по дѣсния брѣгъ на рѣката, ние стигнахме въ 6½ ч. въ гр. Трънъ. Съ влизането си можехме да видимъ класното училище отдѣсно, едно масивно здание, зданието на бившето грънчарско училище и нѣкои още обществени здания. Другаритѣ, измокрени „до кости“, бързаха да стигнатъ по-скоро въ града, зв да се изсушатъ. Азъ и нѣкои други, които имахме добри мушамы, бѣхме слабо разхладени. Другарѣтъ ми пжкъ, който съ своята дълга и отъ минало величие мушамы, приличаше на генералъ отъ инфантерията, бѣше не само до кости, ами и въ коститѣ мокъръ, защото отъ дългото употребienie на мушамата бѣше изпадалъ всичкия каучукъ и водата свободно си минаваше прѣзъ нея. Той се сѣти за нѣкогашенъ неговъ съученикъ, подирихме го у тѣхъ и като не го намѣрихме, пратихме едно момченце да го повика. Не се минаха и 5 минути и спасителтъ на моя другаръ довтаса. Пое-срѣшнаха се като добри съученици, които въ младенчеството сж прѣкарали щастливи години. Запознахъ се и азъ, разбира се. Веднага се даде бързо разпорѣждане до близкитѣ учители, да се събератъ и донесатъ ризи, гаши, панталони и всичко каквото бѣше потребно за прѣобличане. Събра се цѣлъ складъ дрехи. Прѣоблѣкохме се като кръщелници и другарѣтъ бѣше спасенъ отъ защитното влияние на своята мушамы. И азъ, който не бѣхъ така мокъръ, почувствувахъ благоприятното влияние на сухитѣ дрехи. Добри хора имало още, казахъ си.

Излѣзохме да видимъ какво става съ другаритѣ, които се сушеха въ хотела. Влѣзохме въ гостинницата, дѣто намѣрихме другаритѣ вече ободрени и шеговито да разказватъ впечатленията си. Изпечени туристи бѣха тѣ. За утрѣшния день ни прѣдстоеха 53 километра пжтъ прѣзъ Брѣзникъ за Батановци и, за да сваримъ трена въ Батановци, непрѣмънно трѣбвало въ три часа слѣдъ обѣдъ да бждемъ тамъ, а като така, сутренята въ три часа трѣбваше да трѣгнемъ на пжтъ. Тия свѣдѣния никакъ не ме зарадваха. Бихъ желалъ 60 километра да измина, ама въ 3 ч. с. да се става не го разбирамъ. Да се остане още 1 день въ Трънъ не можеше, тъй като никой не разполагаше съ повече отпускъ. На другаря ми, който бѣше вече силно контузенъ, и на още двама-трима, които се бѣха подбили, осигорихме пжтуването имъ да стане съ пощата, която трѣгва сжщия день, когато и ние, само че въ 8 ч. сутринята.

За спане азъ и другарѣтъ ми бѣхме у съученика му. Запознахме се съ сѣмейството му. Побесѣдвахме, почерпиха ни съ планински вкусенъ ароматиченъ медъ и незабѣлзано врѣмето измина. Часа бѣше близу 12 в. Оставаха ми три часа на разположение: съ тѣхъ да ли да почина отъ трудния прѣзъ деня пжтъ, или да събера сили за утрѣшния толкова дълъгъ пжтъ. Тази мисль хичъ не вълнуваше другаря ми, защото както вече казахъ, пжтуването му бѣше осигурено съ пощата.

На другия денъ, 20. май, рано прѣди зори почнаха на сборното мѣсто да се събиратъ излетниците. Между нѣкои отъ закъснѣлитъ бѣхъ и азъ. Оставихъ другаря да спи и искрено му завидѣхъ. Бѣхъ прѣдъ площада на сборния пунктъ, дѣто въ ношния мракъ се мѣркаха силуетитъ на другаритъ. Свѣжиятъ въздухъ мѣ: развѣдри и бѣхъ въ бодъръ туристовски видъ. Закусихме кой съ каквото намери. Взехъ си сбогомъ отъ добрия гостоприемникъ, който бѣше дошелъ да ме изпрати и всички пакъ бодри въ 3¹/₂ ч. с. съ пѣсни напуснахме града.

Града оставихме въ мрачна физиономия и гъстата мъгла не ни позволи да видимъ хубавата му околностъ. Тръгнахме въ направление къмъ Брѣзникъ. Шосето прави зигъ-заги и близо къмъ с. Филиповци се простира права линия изъ голата равнина съ нѣколко чупения чакъ до Брѣзникъ. Въ с. Филиповци бѣхме осъмнали при хубаво врѣме. Закусихме съ прѣсно козю млѣко и безъ да почиваме повече, продължихме пътя си. Отъ тукъ нататкъ пжтуването ставаше отекчително: омазното шосе низъ голата равнина и силниятъ пекъ на майското слънце, въ противоясъ на миналитъ хладни дни, прѣчеше на изморенитъ и измокренитъ отъ вчерашния дѣждъ туристи. При усиленъ вървежъ въ 10¹/₂ ч. пр. об. бѣхме въ Брѣзникъ. Въ една доста чиста и грижливо мобилирана кръчма, срѣшу паметника на падналитъ войници и офицери въ сръбско-българската война, починахме и обѣдвахме. Бѣхме готови за пъть за Батановци, когато пощата пристигна, возеша и нашитъ „ранени“ другари, които съ задоволство ни поздравиха.

Пжтьтъ за Батановци бѣше за насъ сѣщинска пустиня. Силниятъ пекъ и безводieto на мѣстността усилваха жаждата, измѣчваха ни и правѣха пжтуването монотонно, но, разбира се, това не ни отчайваше. Най-послѣ отлѣва страна, на стотина крачки отъ шосето, намѣрихме малко кладенче, оталожихме жаждата си и починахме по туристовски, като лежахме на грѣбъ, а краката си високо опирахме върху стеблата на върбитъ около кладенчето (за прѣдпазване венитъ отъ разширене при дългото пжтуване). Така починахме, възобновихме малко силитъ си и при мисълта, че е вѣроятно да изпуснемъ трена, ние съ още по-усилени крачки бѣрзахме да стигнемъ наврѣме.

Минахме край хановетъ на с. Ярджиловци, единствени на шосето Брѣзникъ — Батановци, завихме къмъ юго-западъ отъ тѣхъ и тъкмо въ 2 ч. 45 м. сл. об. бѣхме на гара Батановци. Тренътъ не бѣше дошелъ още и ние доволни, че усилениятъ ходъ не бѣ напусто, чакахме пристигането му отъ Радомиръ; иначе трѣбваше да останемъ на слѣдующия денъ или да продължимъ пътя си по направление къмъ Перникъ за София. Обаче и въ двата случая шѣхме да стигнемъ на слѣдующия денъ въ София, когато никой неразполагаше съ повече врѣме. Въ 3 ч. 20 м. потеглихме съ трена за София. Още съ качването всичката умора и неприятноститъ, които имавме отъ дългия пжть и силния пекъ прѣзъ деня, бѣха забравени. Оставаша само

добритѣ впечатления. Бѣ 6 ч. в. всички бодри, весели и доволни отъ направения излетъ бѣхме въ София.

За да може да се изнесе този излетъ безъ умора и отъ послабитѣ туристи и гости, необходимо е да се разполага съ повече дни. Ето защо софийскитѣ клонѣ при опрѣдѣлянето на излетитѣ трѣбва винаги да се съобразява съ разстоянието, съ което ще се измине — съ врѣмето, съ което разполагатъ излетниците. Въ този излетъ, ако се разполага съ повече врѣме, то участниците ще могатъ да извлѣкатъ истинска полза отъ туризма: закрѣпване физически, изучаване страната въ географическо, етнографическо и историческо отношение.

София, августъ 1907 год.

При изворитѣ на р. Скъта.

(Излетъ на клонъ „Веслецъ“).

Слѣдъ многото всѣкиседмични излети прѣзъ хубавата есень послѣдния направихме до мѣстността „Изворитѣ на р. Скъта“. Пътътъ бѣ опрѣдѣленъ така: край държавната бубарница, голѣмата и малката Стефанка, Пишурата, Рѣчка и изворитѣ на р. Скъта.

Потеглихме сутринта на 14. октомврий не много голѣма компания, прѣдвождани отъ неуморимия ни главатаръ — прѣдседателтъ г. Алексиевъ, който съ своята веселостъ ни размиваше прѣзъ цѣлия пѣтъ. Минахме стрѣмния пѣтъ, който води прѣзъ Врачанскитѣ лозя незабѣлѣзано, покрай Малката и Голѣма Стефанка и прѣдъ насъ се откри чудна гледка. Изкачени на една доста голѣма височина, погледтъ ни се спираше на хоризонта. Прѣдъ насъ е цѣлата Врачанска равнина, а надъ насъ величествено стои „Веслецъ“ — патронътъ на нашия клонъ; а тамъ далечъ се чернѣе историческия „Милинъ Камъкъ“, дѣто революционерътъ — поетъ и туристъ Ботевъ е направилъ първото сражение съ турската глѣна. Вдѣлбочени въ разговори за разни събития, не видѣхме, кога дойдохме при самитѣ извори на р. Скъта, въ подножието на „Веслецъ“, за която мѣстность надали би се намѣрило перо да я опише. Азъ се усѣщамъ слабъ за такова описание, а само ще пожелаая на всѣки любителъ на природата да бѣде щастливъ да посѣти тая дивна мѣстность, дѣто Ботевъ съ другаритѣ си е закусувалъ и пилъ отъ кристалната вода, която съ скокъ се хвърля отъ канарата, прѣска наоколо и отново се събира да даде начало на р. Скъта.

Слѣдъ обѣда ни и приятната почивка влѣзохме въ пещерата, дѣто сж самитѣ извори, и слѣдъ това г. Алексиевъ ни обясни, прѣзъ кои мѣста е миналъ Ботевъ съ четата си, когато е напусналъ „Милинъ камъкъ“, и прѣзъ кой прорѣзъ се е промѣкналъ, за да отиде на лобната мѣстность „Околчица“ и тамъ да сложи коститѣ си за нашата свобода. — Доволни отъ веселата другарска разходка,

завърнахме се късно вечерта, като благодарихме на г. Алексиева за любезността, и на прощаване пожелахме си да бъдем щастливи и се съберем пакъ така весели въ нѣкои чудни Врачански мѣстности, които сж толкова много, че нѣматъ четъ.

Враца, 15. X 1907 г.

Туристъ.

ВЪРТИ.

Новъ клонъ отъ БТД. —

По инициативата на нѣколко души граждани въ гр. Берковица се е основалъ клонъ отъ БТД съ името „Комъ“. На 6. декемврий клонътъ е ималъ събрание, въ което е избрано слѣдното настоятелство:

М. Йончевъ—прѣдседатель.

Иг. Бутаковъ—подпрѣдседатель.

Борисъ Кирчевъ—касиеръ.

Г. Кънчевъ—секретаръ.

Капитанъ Хр. Кирковъ—съвѣтникъ.

Ер. Нечевъ и Ан. Машевъ — ревизори.

Членове на клона сж слѣднитѣ граждани: 1) Дим. Ангеловъ, 2) Игнатъ Бутаковъ, 3) Борисъ Гергановъ, 4) К. Дебеляновъ, 5) Капитанъ Ив. Зимбилевъ, 6) Михаилъ Йончевъ, 7) Г-жа Гина М. йончева, 8) Петъръ Кадийски, 9) Тома Каменовъ, 10) Вас. Качевъ, 11) Капитанъ Хр. Кирковъ, 12) Борисъ Кирчевъ, 13) Мих. Клисурски, 14) Стеф. Коновъ, 15) Д-ръ Моисей Кехановъ, 16) Геор. Кънчевъ, 17) Янко Мариновъ, 18) Ант. Машевъ, 19) Н. Момчиловъ, 20) Христо Нечевъ, 21) Стеф. Николовъ, 22) Дим. Панайотовъ, 23) Г-ца Райна Пашмакова, 24) х. Ге-

орги х. Петровъ, 25) Иванъ Първановъ, 26) Майоръ П. Първановъ, 27) Мих. П. Първановъ, 28) Дим. Секуловъ, 29) Геор. Сираковъ, 30) Ив. Томовъ, 31) Геор. Треневъ, 32) Яко Тютюнжиевъ, 33) Ив. Цековъ, 33) Г-жа Райна Ив. Цекова, 35) Петъръ Чанковъ.

Центр. настоятелство е утвърдило устава на клона и го е приело врѣменно въ туристовската задруга до VIII. редовенъ сборъ на БТД, когато ще стане окончателното му приемане.

Нашето сърдечно „здравѣйте!“ къмъ младитѣ „Комци“.

Постжпили суми. — Въ касата на центр. настоятелство сж постжпили въ послѣднитѣ мѣсеци слѣднитѣ суми:

Отъ В.-Търновския клонъ „Трапезица“ отъ БТД 50 лв. записнина за 1907 г. — Отъ Каваклийския клонъ „Сакаръ“ отъ БТД 58 лв. записнина и приносъ за 1906 г. — Отъ Врачанския клонъ „Веслецъ“ 25-70 лв. записнина и приносъ за 1906 г. — Отъ Берковския клонъ „Комъ“ 60 лв. записнина за 1908 г.

— Отъ Българското читалище „Съгласие“ въ Тулча 2-50 лв. абонаментъ на БТ за 1908 г.

КНИЖНИЦА.

Пжтеводителъ на гр. В.-Търново и околността му. Издание на В.-Търновското туристско дружество „Трапезица“. 93 стр. гол. 8-на, съ приложение на 30 художествено изработени образи и една карта на В.-Търновския окръгъ. В.-Търново, 1907 г., цѣна 3 лева.

В.-Търново, по своето мѣстоположение и по своето историческо минало, е въ България градъ, който най-много заслужава да бѣде виденъ и посѣтенъ. Затова той още отъ първата половина на миналия вѣкъ е привличалъ вниманието на ученитъ чужденци пжтешественици. Но ако за чужденеца той прѣдставлява само любопитство, за българина той е отъ най-голѣмъ интересъ. Защото всѣко жгълче въ него и всѣко камъче е свързано съ миналата история на нашето отечество, като продължение пѣкъ отъ която се развиватъ сѣврѣменнитѣ събития. Ето защо ние виждаме всѣка година да дохождатъ въ този градъ съ стотини младежи — ученици и граждани отъ двата пола, числото на които съ голѣма бързина се увеличава отъ година въ година*). За да могатъ обаче посѣтителитѣ на Търново да извлѣкатъ истинска полза отъ визитата си въ този градъ, явява се отъ първа необходимостъ единъ пжтеводителъ, който да даде на посѣтителя туристъ нуждитѣ свѣдѣния. За да задоволи тая нужда, В.-Търновскиятъ клонъ отъ БТД се

бѣ заелъ още прѣди двѣ години съ изработката и издаването на единъ пжтеводителъ за Търново и околността му. Това прѣдприятие на клона е вече увѣнчано съ успѣхъ и прѣдъ насъ стои отпечатанъ пжтеводителътъ.

Издаването на единъ пжтеводителъ и то въ такава подробна и изящна форма, както е търновскиятъ пжтеводителъ, е една работа доста трудна и съпращена съ много прѣпятствия за прѣодоляване, като имаме още прѣдъ видъ, че тя се прѣдприема отъ едно нашенско дружество, разполагаще съ ограничени срѣдства. Само благодарение на двѣгодишното постоянство на настоятелството и членоветѣ отъ това дружество, и на пожертвователността на официалнитѣ учрѣждения и на търновски граждани, прѣдприятието е докарано до благополученъ край. Днесъ вече всѣки посѣтителъ на столицата на Асѣновци ще има за една сравнително неголѣма цѣна единъ водачъ прѣзъ „светитѣ“ български мѣста и единъ споменъ въ думи и картини отъ разгледанитѣ мѣстности и старини.

Пжтеводителътъ започва съ името на града, основаването му, мѣстоположението и климатътъ му. Слѣдъ това дава исторически свѣдѣния за Търново при старото българско царство, въ турско врѣме и слѣдъ освобождението. Послѣ минава къмъ историческия прѣгледъ на Търново при разнитѣ династии

*) Отъ голѣмъ интересъ би била една статистика за посѣтителитѣ на старата българска столица и ние вѣрваме, че туристовското дружество въ този градъ ще поработи въ това направление.

и слѣдъ падането му подъ турското владичество. Слѣдъ това ни дава биографически свѣдѣния съ портретитѣ на заслужилитѣ на града и отечеството търновци (Стамболовъ, Живковъ, Муткуровъ, Христо Бунито, Пановчето, Христо Войводата, Колю Фичето и др.). Идатъ слѣдъ това свѣдѣния за околноститѣ на града Търново и най-сетнѣ опжтвания при пжтуването за този градъ и при прѣстояване въ него (жельзници, пжтища, хотели, гостинници, файтони).

Ние не можемъ да не поздравимъ сърдечно търновскитѣ туристи съ издаването на този хубавъ пжтеводителъ, съ което принесоха голѣма услуга на всички посѣтители на града имъ. А на клоноветѣ и членоветѣ отъ БТД прѣпоръчваме най-горѣщо пжтеводителя, отъ който ще научатъ много и интересни нѣща, особено сега, когато ни прѣдстои да се съберемъ по св. Троица на VIII. редовенъ сборъ въ този градъ.

Въ заключение, като пожелаваме бързо разпродаване на пжтеводителя и по-скорошното му излизане въ второ издание, ще изкажемъ нѣкои мнѣния по желателнитѣ измѣнения при прѣработката на пжтеводителя. На първо мѣсто мислимъ, че е необходимо да се намали обемътъ на текста, на половина, даже на една трета и всичко да бжде изложено въ една кратка и сжата форма. Сетнѣ да се намали форматътъ, поне да стане потѣсенъ, за да бжде удобно носенето му въ джебъ. По възможностъ да се турятъ по-малкитѣ картини въ текста. Съ тия измѣнения ще може да се намали значително и цѣната на пжтеводителя, та да бжде достъпенъ и за екскурзиантитѣ ученици.

Д-ръ Хр. Пиперовъ.

Манджурия, население, богатство и роля въ събитията на Далечния изтокъ, прѣдшествуващи Руско-Японската война. Очеркъ отъ Н. И. Сувиловъ, прѣв. Т. И. Бѣчваровъ. Безплатна притурка на сп. *Родина* за 1907 год., 96 стр. мал. фор. съ 21 образа. Въ продажба цѣна 1 левъ.

Списанието „Родина“, ето вече завършва деветата година отъ своето издание, като неотклонно върви по своя първоначално опрѣдѣленъ пжтъ — да запознава своитѣ четци съ родината и съ другитѣ интересни страни. Всѣка година редакцията на това списание дава по едно научно-популярно съчинение като безплатна премия на читателитѣ си. Тая годишната премия на това списание е горѣозначената книжка, въ която съ единъ лекъ и увлѣкателенъ езикъ се описва живота, бита и историята на Манджурия, тая много далечна страна отъ крайния изтокъ, която обаче прѣдизвика развитието на събития, които силно се отразиха върху естествения ходъ на събитията въ близкия изтокъ. Ето защо прочитането на тая книжка е отъ голѣмъ интересъ.

Х. П.

Въ библиотеката на централното настоятелство на БТД се получаваха прѣзъ 1907 г. слѣднитѣ списания:

Записки Крымско-Кавказскаго Горнаго Клуба. Одеса, 1906. № 9, 10, 11 и 12, 1907. № 1, 2 и 3 и № 4, 5 и 6.

Casopis turistu, Vydava Klub českých turistů v. Praze. Ročník XIX. 1907. Čís. 1—12.

Hrvatski Planinar. Vjesnik hrvatskoga planinskoga društva u Zagrebu. God. X, 1907. Broj 1—12.

Planinski Vesnik. Glasilo Slovenskega planinskega Društva, v Ljubljani. Letnik XIII. 1907. St. 1—12.

Der Tourist, amtliche Zeitschrift des Verbandes Deutscher Touristen-Vereine. XXIV. Jahrgang. 1907. № 11—24.

Български колоездачъ, органъ на Българския колоездаченъ съюзъ. Год. IX. 1907. брой 1—18. София.

Български колоездаченъ вѣст-

никъ, органъ на колоездачния спортъ. Год. I. 1907. София.

Български ловецъ. Илюстрирано списание за орнитология, естествознание, кинология, ловъ, риболовство и стопанство на лоза. Год. IX. 1907. брой 6—12, София.

Другарка. Дѣтско списание. 1907. кн. 1—10, Пловдивъ.

Пролѣтенъ потокъ. Списание за художествена литература. Год. I. 1907. кн. I, II. София.

Съдържание на БТ VI. година.

I. Съобщения отъ централното настоятелство и клоноветѣ.

	Стр.
Покана за VII. сборъ на БТД въ гр. Враца	33
Покана за излетъ въ Родопитѣ.	45
До клоноветѣ на БТД	95,137
Всенародното тържество на 15. августъ 1907 год.	97
VII. редовенъ сборъ на БТД въ гр. Враца	121
Отчетъ на В.-Търновския клонъ „Трапезица“ за 1905 г.	8
Отчети на клоноветѣ на БТД за 1906 г.	110,132

II. Статии.

Н. Бозовъ. Отъ Чипоровци до Бѣлоградчикъ	1
Развитие и разпространение на туристското дѣло въ Франция.	5
Р. В. Радевъ. Срѣща съ една българка въ Африка	17
И. Бурешъ прѣв. Телеграфнитѣ жици като прѣдсказвачи на врѣмето	22,39
С. Д. Скрински. Археологични разкопки въ Карловско	25
Р. В. Радевъ. Прѣдъ Нилскитѣ прагове	36
С. Д. Скрински. Алеко Константиновъ	49,81
Н. Тангиловъ. Десетгодишнината отъ смъртта на Алека Константиновъ	61
Д-ръ Хр. Пиперовъ. Алеко Константиновъ и българската природа	63,91
В. Миролюбовъ. Алеко Константиновъ	67
Н. Тангиловъ. Първиятъ излетъ на Алека на Черния-врѣхъ.	75
Т. И. Бъчваровъ. Вършецъ	98
Косерка. Излетъ до пещеритѣ въ „Дервента“ край В.-Търново	101
Ат. Джанановъ. Отъ София до Погановския манастиръ и гр. Трънъ.	128,138
Туристъ. При изворитѣ на Скъта	144

III. Вѣсти.

Туристовски вѣсти.	11, 27, 45, 78, 117, 135, 145
----------------------------	-------------------------------

IV. Книжнина.

Рецензии и библиография	11, 28, 47, 145
-----------------------------------	-----------------

V. Разни.

Разни свѣдѣния	13, 29, 118
--------------------------	-------------

О Б Я В Л Е Н И Я.

Открива се подписка за година VII (1908).

НА

БЪЛГАРСКИ ТУРИСТЪ

Списание за туризъм и природоописание.

Органъ на Българското Туристско Дружество.

Редакторъ: С. Д. Скрински.

Излиза мѣсечно (освѣтъ юлий и августъ). Струва за не-членове годишно 2 лв., въ странство 2.50 фр.

Записването абонати става въ София въ придворната книжар-ница Касжровъ и редакцията на сп. „Родина“, а въ провинцията — въ клоноветѣ отъ БТД и при телеграфо-пощенскитѣ станции.

Приематъ се за послѣдната страница на списанието обявления отъ хотели, гостинничари, продавачи на туристски вещи и т. п. при най-износни цѣни.

♦ ♦ ♦ П Ж Т Е В О Д И Т Е Л Ъ ♦ ♦ ♦

на

гр Велико-Търново и околността му

съ 30 художествено изработени образи и една карта на Велико-Търновския окръгъ.

Издание на В.-Търновското туристско дружество „Трапезица“.

ЦѢНА 3 ЛЕВА.

Велико-Търново, 1907 год.
